

Dosarul nr. 2ra-980/22
(2-21124391-01-2ra-15072022)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Sanduța)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Buhnaci, V. Sîrbu)

ÎNCHEIERE

30 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de reprezentantul recurentului Radu Buhna, avocatul Serghei Mocanu și reprezentantul recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Radu Buhna împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei penale în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Radu Buhna, a fost admisă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost modificată hotărârea din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral dispus spre încasare de la suma în mărime de 50 000 lei până la suma în mărime de 30 000 lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută,

c o n s t a t ă:

La data de 19 august 2021, Radu Buhna a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei penale în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la data de 26 mai 2015 a fost reținut în cadrul procesului penal nr. 2015978080, ulterior la data de 17 iunie 2015 urmărirea penală pe cauza dată a fost terminată, iar la data de 23 iunie 2015 a fost trimisă cauza penală nr. 2015978080 în primă instanță pentru a fi examinată în fond și care se află spre examinare până în prezent.

A menționat reclamantul că, a depus cerere de accelerare a examinării cauzei, însă nu a fost examinat în fond procesul penal, astfel reclamantul a considerat că dreptul acestuia la examinarea cauzei penale într-un termen rezonabil a fost încălcat prin durata excesivă a procesului de peste 6 ani, invocând prevederile art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (CEDO) și anume că orice persoană are dreptul la judecarea în mod

echitabil, în mod public și în termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală, îndreptate împotriva sa.

Astfel, reclamantul Radu Buhna pornind de la cele expuse mai sus și ținând cont de prevederile art. 2 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, a considerat că instanța urmează a constata încălcarea dreptului subiectiv a reclamantului la examinarea în termen rezonabil a procesului penal și a încasa din contul bugetului de stat în beneficiul reclamantului suma în mărime de 10 000 euro, cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

Reclamantul a invocat faptul că la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanțele de judecată urmează să se conducă de practica CEDO și recomandările CSJ nr. 6.

A solicitat reclamantul Radu Buhna, constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal nr. 2015978080 pentru perioada 26 mai 2015 - 16 august 2021, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova a sumei în mărime de 10 000 euro, cu titlu de reparare a prejudiciului moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Radu Buhna la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale nr. 2015978080, în dosarul penal nr. 1-185/17 (1-1221/15).

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Radu Buhna, suma în mărime de 50 000 lei, cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin hotărârea suplimentară din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă cererea depusă de reprezentantul reclamantului Radu Buhna, avocatul Serghei Mocanu, privind emiterea hotărârii suplimentare și s-a încasat din contul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Radu Buhna, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 lei.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 12 octombrie 2021, în termenul stabilit de lege, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La 20 octombrie 2021, în termenul stabilit de lege, Radu Buhna a declarat apel împotriva hotărârii din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu admiterea integrală a acțiunii.

Prin decizia din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Radu Buhna, a fost admisă cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost modificată hotărârea din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral dispus spre încasare de la suma în mărime de 50 000 lei până la suma în mărime de 30 000 lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Pentru a decide astfel, Colegiul a constatat că, prima instanță corect a constatat faptul că în cauza penală privind învinuirea lui Radu Buhna în comiterea infracțiunii prevăzute la art. 324 Cod penal, a fost încălcat dreptul reclamantului privind examinarea cauzei într-un termen rezonabil, dat fiind faptul că la caz s-a constatat că termenul de examinare a cauzei penale a constituit mai mult de 6 ani, termen care a fost calculat de la data parvenirii cauzei penale în instanța de judecată (23 iunie 2015) și până la data depunerii acțiunii în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 (19 august 2021), iar până în prezent o soluție definitivă pe marginea acestei cauze nu a fost pronunțată, fiind fixată o multitudine de ședințe de judecată care au fost amânate fără a exista motive obiective. În motivarea amânării ședințelor se notează în mare parte faptul neprezentării unor participanți la proces, avocați, procurori, neprezentarea martorilor, fără să se determine cauzele și motivele neprezentării și fără luarea unor măsuri suplimentare de către instanța de judecată pentru asigurarea prezenței participanților la proces și sancționarea pentru neprezentările nemotivate la ședințele de judecată.

Corespunzător, este în sarcina instanței de judecată să asigure respectarea termenului rezonabil de examinare a cauzei și sancționarea oricărui abuz de drepturile procedurale, respectiv aceste fapte nu-i pot fi imputabile reclamantului în sensul art. 2 alin. (2) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Mai mult decât atât, Colegiul civil a constatat că pe parcursul examinării cauzei penale, Radu Buhna a depus o cerere cu privire la accelerarea procedurii de judecare a cauzei.

Acestea fiind reținute, instanța de apel a accentuat asupra faptului că judecarea cauzei penale a avut loc cu încălcarea termenelor rezonabile de examinare din motive imputabile atât instanței de judecată, cât și comportamentului părților și anume, faptul că de la 07 noiembrie 2017 și până la 20 mai 2021 nu a avut loc nici o ședință de judecată, fără a concretiza statutul cauzei și fără a se efectua careva acțiune din partea instanței, prin urmare, instanța de apel a reținut că durata excesiv de mare a neexaminării cauzei încalcă cert dreptul reclamantului-apelant Radu Buhna la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, și, în consecință, dreptul la un proces echitabil, garantat reclamantului atât de legislația națională pertinentă, cât și de normele internaționale.

Totodată, reieșind din materialele dosarului, instanța de apel a observat faptul că, ședințele de judecată în cauza respectivă au fost amânate de nouă ori, inclusiv și din cauza neprezentării apărătorului inculpatului.

Cu referire la solicitarea reclamantului Radu Buhna privind repararea prejudiciului moral, Colegiul civil a statuat că, potrivit art. 5 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Iar potrivit jurisprudenței CEDO (cauza Karakaya c. Franței, seria A nr. 289-B, par. 30 din 26 august 1994), unul din criteriile consacrate în materie este comportamentul părților în proces și al autorităților statale competente, acest din urmă criteriu putând să cuprindă și importanța litigiului pentru cei interesați.

Din aceste considerente, Colegiul civil a conchis că în speță există temei legal pentru încasarea sumei bănești, din contul statului în beneficiul lui Radu Buhna, cu titlu de reparare a prejudiciului moral, în condițiile instituite de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, apreciind ca fiind întemeiate concluziile primei instanțe în acest sens.

Subsecvent, instanța de apel a respins alegațiile apelantului-pârât Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu referire la netemeinicia acțiunii depuse de Radu Buhna, dat fiind faptul că neexaminarea cauzei pe parcursul perioadei 23 iunie 2015 – 19 august 2021 denotă un prejudiciu cauzat reclamantului prin crearea unei situații de incertitudine asupra viitorului.

Ori, potrivit art. 2037 Cod civil, (1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. (2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. (3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, i-a în cont particularitățile cazului.

În ceea ce privește cerința reclamantului Radu Buhna privind repararea prejudiciului moral, instanța de apel a reținut că la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că, despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Analizând circumstanțele expuse, instanța de apel a conchis că, luând în considerație suferințele psihice suportate de către Radu Buhna în urma neexaminării cauzei penale, ce s-a datorat atât instanței de judecată cât și participanților la proces, luând în considerație și perioada în care cauza a rămas neexaminată, gradul trăirilor negative, precum și urmările psihice provocate, compensația bănească în mărime de 50 000 lei, stabilită de prima instanță, este una vădit disproporțională și excesivă în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității, iar în acest sens, instanța de apel a considerat că criticile Ministerului Justiției al Republicii Moldova în această direcție sunt întemeiate.

Prin urmare, având în vedere principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, precum și faptul că tergiversarea examinării cauzei se datorează atât instanței de judecată cât și participanților la proces, instanța de apel a considerat că suma în mărime de 30 000 de lei, va constitui o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat apelantului Radu Buhna, fiind exagerată suma în mărime de 50 000 de lei acceptată de prima instanță, cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

În acest sens, suma în mărime de 30 000 lei, corespunde cu caracterul și gravitatea suferințelor psihice suportate de către Radu Buhna, din care considerente,

s-a dispus încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Radu Buhna a sumei în mărime de 30 000 de lei, care este una rezonabilă, proporțională în raport cu durata neexaminării cauzei penale, iar în rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Corespunzător reieșind din circumstanțele enunțate supra, instanța de apel just a respins cererea de apel depusă de către Radu Buhna ca fiind neîntemeiată, or, cerințele acestuia sunt excesive și neîntemeiate în raport cu quantumul prejudiciului real suferit de către acesta.

Din considerentele menționate, Colegiul conchide că, instanța de apel corect a ajuns la concluzia de a respinge cererea de apel depusă de Radu Buhna, de a admite cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a modifica hotărârea din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în sensul micșorării quantumului prejudiciului moral dispus spre încasare de la suma în mărime de 50 000 lei până la suma în mărime de 30 000 lei. În rest, de a menține hotărârea primei instanțe.

La 11 aprilie 2022, reprezentantul recurentului Radu Buhna, avocatul Serghei Mocanu, a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea respingerii cerințelor cu modificarea hotărârii în acest sens și dispunerea reparării prejudiciului moral prin încasarea sumei în mărime de 10 000 euro, de la bugetul de stat în beneficiul lui Radu Buhna precum și încasarea din contul intimațiilor în beneficiul recurentului a tuturor cheltuielilor de judecată ce vor ține de examinarea prezentului litigiu.

La 23 mai 2022, reprezentantul recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița, a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 11 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru precum și hotărârii suplimentare din 05 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursurilor depuse, reprezentantul recurentului Radu Buhna, avocatul Serghei Mocanu și reprezentantul recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița, deopotrivă, au indicat că atât instanța de fond cât și instanța de apel la examinarea cauzei au încălcat esențial și au aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții neîntemeiate.

Totodată, s-au invocat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor legale aplicabile speței.

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 15 iulie 2022 (f.d. 98), instanța de recurs a comunicat intimațiilor recursurile depuse, informând despre necesitatea depunerii referinței.

Referință la cererile de recurs, în temeiul art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu a parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 02 martie 2022, iar cererile de recurs au fost depuse la 11 aprilie 2022 și la 23 mai 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea prin intermediul oficiului poștal, a copiei deciziei integrale participanților la proces la 19 mai 2022, conform scrisorii de însoțire (f.d. 81). Astfel, cererile de recurs declarate sunt depuse în termen.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de reprezentantul recurentului Radu Buhna, avocatul Serghei Mocanu și reprezentantul recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, cererile de recurs declarate de reprezentantul recurentului Radu Buhna, avocatul Serghei Mocanu și reprezentantul recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul părților recurente cu soluția pronunțată de prima instanță și instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele

prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII, Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera ca fiind inadmisibile cererile de recurs declarate de reprezentantul recurentului Radu Buhna, avocatul Serghei Mocanu și reprezentantul recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de reprezentantul recurentului Radu Buhna, avocatul Serghei Mocanu și reprezentantul recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Constantin Cachița, împotriva deciziei din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Victor Burduh

Galina Stratulat